

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych
Zastępca Dyrektora
Eliza Wiśniewska

DUS-I.055.6.2023.SK
Warszawa, dnia 21 listopada 2023 r.

Szanowny Panie,

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją przesłaną przez Kancelarię Prezydenta RP w sprawie wprowadzenia zmian w ustawach regulujących kwestie wypłaty dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych dla emerytów i rencistów (tzw. 13 i 14 emerytury) dla osób zamieszkałych w Niemczech, uprzejmie wyjaśnia, co następuje.

Wsparcie najuboższych świadczeniobiorców jest jednym z głównych zadań realizowanych w ramach polityki społecznej państwa. Jednym z takich zadań jest wypłata dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych dla emerytów i rencistów (tzw. 13 i 14 emerytury). Celem dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych jest poprawa sytuacji materialnej emerytów i rencistów, przede wszystkim tych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Dlatego też, ta forma pomocy wychodzi naprzeciw oczekiwaniom większości świadczeniobiorców, stanowiąc wsparcie finansowe szczególnie znaczące dla seniorów pobierających niższe świadczenia emerytalno-rentowe oraz osób pobierających m.in. świadczenia przedemerytalne, renty socjalne czy rodzicielskie świadczenia uzupełniające.

Dodatkowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów (tzw. 13 emerytura) od 2020 r. wypłacane jest corocznie, na podstawie ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2022 r. poz. 2575, z późn. zm.). Świadczenie to jest wypłacane jednorazowo, w kwocie jednakowej dla każdej uprawnionej osoby. Jest to stała kwota, odpowiadająca wysokości ustawowo określonej najniższej polskiej emerytury obowiązującej od dnia 1 marca roku, w którym wypłacane jest dodatkowe świadczenie pieniężne (w 2020 r. – 1200,00 zł brutto, w 2021 r. – 1250,88 zł brutto, w 2022 r. – 1338,44 zł brutto oraz w 2023 r. – 1588,44 zł brutto).

Dodatkowe roczne świadczenie pieniężne przysługuje osobom, które w dniu 31 marca roku, w którym to świadczenie jest wypłacane mają prawo do polskiej emerytury lub renty. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ww. ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. dodatkowe roczne świadczenie pieniężne wypłaca się osobie uprawnionej z urzędu, wraz ze świadczeniem podstawowym (emeryturą lub rentą). Dodatkowe roczne świadczenie pieniężne wypłacane jest w kwietniu (z wyjątkiem przewidzianym do wypłaty w maju).

Natomiast kolejne dodatkowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów (tzw. 14 emerytura) miało być działaniem doraźnym, zastosowanym jednorazowo wyłącznie w 2021 r.¹. Jednakże z uwagi na wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych podjęto decyzję o wypłacie tego świadczenia również w 2022 r.².

Od 2023 r. wypłata przedmiotowego świadczenia jest coroczna, na podstawie ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. poz. 1407). Zgodnie z ww. ustawą, osoby pobierające świadczenie w wysokości nieprzekraczającej kwoty 2900 zł brutto uprawnione są do kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego w wysokości najniższej emerytury obowiązującej w danym roku. W przypadku osób pobierających świadczenie w wysokości powyżej 2900 zł stosowana jest zasada „złotówka za złotówkę”. Minimalna kwota kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego wynosi 50 zł.

Jednocześnie należy wskazać, że ustawodawca mając na uwadze fakt skierowania przedmiotowego świadczenia do osób najbardziej potrzebujących ustanowił próg (2900 zł), do poziomu którego kolejne dodatkowe roczne świadczenie pieniężne wypłacane jest w wysokości najniższej emerytury. Chcąc przyznać to świadczenie większej grupie osób wprowadzono rozwiązanie, zgodnie z którym, powyżej wskazanego progu zastosowana została zasada złotówka za złotówkę.

Ww. ustawa przewiduje możliwość określenia przez Radę Ministrów wyższej kwoty kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, niż najniższa emerytura, w drodze rozporządzenia, mając na względzie sytuację społeczno-gospodarczą oraz stan finansów publicznych. Wykonując upoważnienie ustawowe, Rada Ministrów podwyższyła w 2023 r. kwotę przedmiotowego świadczenia pieniężnego z kwoty ustawowej wynoszącej 1588, 44 zł brutto do kwoty 2650 zł brutto³.

W 2023 r. kolejne dodatkowe roczne świadczenie pieniężne zostało wypłacone co do zasady we wrześniu (zgodnie z ustawą miesiąc wypłaty tego świadczenia w danym roku określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia).

Należy podkreślić, że zarówno od świadczenia pieniężnego wypłacanego w ramach tzw. 13. oraz 14. emerytury odprowadzana jest składka na ubezpieczenie zdrowotne oraz pobierany jest podatek dochodowy od osób fizycznych. Na mocy przepisów ustawowych z kwot powyższych dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych nie dokonuje się potrąceń i egzekucji, co oznacza że w polskim systemie prawnym kwoty dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych wyłączone są spod postępowania egzekucyjnego, zarówno postępowania egzekucyjnego w administracji, jak i sądowego postępowania egzekucyjnego.

Biorąc pod uwagę podniesiony w petycji problem wypłaty tzw. 13. i 14. emerytury dla osób zamieszkałych w Niemczech, informuję, że nie jest możliwe wprowadzenie zmian w przepisach powyższych ustaw, które oddziaływałyby na system prawny w Niemczech.

Należy zauważyć, że w tej sprawie mają zastosowanie wyłącznie wewnętrzne niemieckie przepisy wynikające z § 31 ustawy o rentach obcych (FRG) i § 97 VI Socjalnej Księgi Ustaw (SGB). Dla stosowania tych przepisów bez znaczenia pozostaje kwalifikacja każdego ze świadczeń przez zagraniczną instytucję w kontekście prawa unijnego, ponieważ decydująca pozostaje kwalifikacja świadczenia dokonana przez Deutsche Rentenversicherung. Polskie

¹ ustawa z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 roku dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2022 r. poz. 2235).

² ustawa z dnia 26 maja 2022 r. o kolejnym w 2022 roku dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. poz. 1358).

³ Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie określenia kwoty wyższej niż kwota najniższej emerytury stosowanej do ustalenia wysokości kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2023 r. (D. U. z 2023. poz. 1673).

dodatkowe roczne świadczenia pieniężne zakwalifikowano jako część składową polskiego świadczenia emerytalno-rentowego.

Ponadto propozycja wprowadzenia dla części emerytów i rencistów możliwości zamiany dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego na „bon pieniężny w wysokości rocznych świadczeń przeznaczony wyłącznie na urlopy zdrowotne w polskich placówkach wypoczynkowo-rehabilitacyjnych”, jest propozycją, która jest sprzeczna z istotą przedmiotowych ustaw, których celem jest poprawa sytuacji materialnej emerytów i rencistów, przede wszystkim tych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji finansowej.

Przyznanie dodatkowych świadczeń w formie pieniężnej stanowi formę wsparcia finansowego (na co wskazuje również nazwa tych świadczeń).

Podsumowując, dodatkowe świadczenia pieniężne powinny mieć wyłącznie formę pieniężną, ponieważ wtedy możliwa jest realizacja w pełni celu ustaw dotyczących zarówno wypłaty dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (tzw. 13. emerytury), jak i kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (tzw. 14. emerytury). Stąd też nie może zostać spełniony postulat odnośnie wprowadzenia do ustawy dla części emerytów i rencistów możliwości zamiany dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego na „bon pieniężny w wysokości rocznych świadczeń przeznaczony wyłącznie na urlopy zdrowotne w polskich placówkach wypoczynkowo-rehabilitacyjnych”.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Eliza Wiśniewska
Zastępca Dyrektora
w Departamencie Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/